

בעזרת השם יתברך

גליון # 33 - חודש סיון תש"ל

אגרון עולמי לגלות את האמת על חיוב ישוב ארץ ישראל
שהיא מצות עשה מן התורה ושקולה כנגד כל מצות התורה

בירורי הלכות מכל ספרי שאלות ותשובות

הגליונות האלו מיוסדים לשבור את כח של אלו שמוציאים דיבתם רעה על ארצינו הקדושה כמו שכתוב בספר חפץ חיים בהקדמה, וז"ל: ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מפבר מעת מעשה המרגלים, כמו שכתוב בתהלים (פרק קי"ו, כ"ו-כ"ז), "וישא ידו להם להפיל אותם וגו' בגוים ולזרותם בארצות", וכמו שפרש רשארץ ישראל שם והרמב"ן בפקשת שלח, (במדבר י"ד א') וחטא המרגלים הלא היה עון לשון הרע, וכמו דאיתא בערכין (דף ט"ו.) אם כן אנו מכרחין לתקן זה החטא קדם הגאולה. וכדאיתא בתנא דבי אליהו שהלשון הרע עולה עד כנגד כסא הכבוד, ובפרט כשהוא מדבר נגד ארץ ישראל.

על ידי שנלמוד על מצות ישוב ארץ ישראל נזכה שכל בני ישראל יעלו לארצינו הקדושה כמ"ש בעובדיה (פרק א פסוק יז) ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש וירשו בית יעקב את מורשיהם. (ובספר ישעיה פרק ס פסוק כא) ועמד כלם צדיקים לעולם וירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה. ונזכה בקרוב ממש לביאת משיח צדקינו בב"א.

עוד לקטנו מדברי חז"ל בש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה

עיה"ק צפת תובב"א

מצות ישיבת ארץ ישראל

על פי שאלות ותשובות באלף שנים האחרונות

על קדושת בתי כנסיות בארץ ובחוק לארץ שו"ת דרכי נועם חלק חו"מ סימן כג

היושבים ראשונה על כסא ההוראות למופת ולאות בחכמות נפלאו' להם עשר ידות נכבדות בתורה להוציא תעלומות לאורה לברר וללבן ההלכה שמורה בכל וערוכה יותר מכל בני גילם ומצודתם פרוסה על כל העולם להעמיד משפטי התורה על תלם כי ממקור הדעת חכמתם נובעת להם זרוע עם גבורה ועל שכמם המשרה ורגליהם רגל ישרה ליישר כל עקוב לאמור לכו ונלכה באור ה' בית יעקב ואוירא דא"י קיימא להון לחכמתא יתירתא די השכחת בהון ה"ה החכמים השלמים הדיינים המצויינים רבני איתני תקיפי דארעא קדישא גליל העליון

תוב"ב אתה ה' תשמרם כצנה רצון תעטרם ברך ה' חילם וירבה את גבולם אכי"ר.

אחרי שיש שלום טובה וברכה על רבנן ותלמידיהון אותותי אלה בראשונה שלו' ידברו ותוכחת מגולה מאהבה יספרו כי ראה ראיתי מגלה עפה מנופה בשלש עשרה נפה בחזות קשה ודברי ריבות ומוציאה דבות אבל אינה מנופה כל צרכה דתברא בצידה על כל דבר דבר הכתוב בה תחלת דבריה וראשי' אמריה קולה כנחש ילך לאמר איך נאמין את שמואל בעל דינם להיותו נא' בדיבורו הקל נגד רבני ארעא דיש' ולא חששנו ליקרא דילהון ואני אומר דאף על גב דלא הוי האי מילתא נגד הרבנים מכל מקום העושה כן עובר על דת מיקרי להאמין אחד מבעלי דינין יותר מחבירו ונחשדנו בעיני מעכ"ת שפסקנו הדין על פי דיבורו מבלי ידיעה וחקירה לירד לעומק הדין וכן לא יעשו אפילו שלשה רועי בקר חס לן למיעבד האי מילתא ולא דכותה ושוין לנא כרשיעי וכדייני דחצצתא אבל לא כן היה הדבר כאשר נוכיח עוד כתבו וכ"ש לת"ח שבא"י דעדיפי דאין תורה כתורת א"י אף לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו דמי יכחיש דאזירא דא"י מחכים ומכל מקום לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול ומיום שגלו ישראל מעל אדמתם כל מקום שגלו גלתה שכינה עמהם והיא המחופפת עלינו בגלותנו להאיר עינינו את הדרך נלך בה ואת המעשה אשר יעשון בכל תפוצות הגולה ועל כיוצא בזה יאמרו המושלים דרך משל וחידה הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע בא יבא ברנה נושא אלומותיו ועתה בגלותנו יוצאה הוראה לעולם מכל תפוצות הגולה ודי בזה עוד כתבו שנחזור לדון דין אמת לאמיתו כי טעינו בדבר משנ' ואם לאו ישלחו דברינו לארץ מרחקי' לקוסטאנטינא ואני אומר מה טוב ומה נעים שתסדרו דבריכ' גם אנחנו נסדר דברינו ולא לבד לקוסטנטינא אלא לכל מקום אשר שם תלמידי חכמים מצוייני לשאלוניקי ולכל ארעא דישראל וכיוצא בהם ויוכיחו בין שנינו ונראה דבר מי יקומו ומי הטועה בדבר המשנה ובשיקול הדעת גם כתבו דאיך קבלנו דבריו שאמר שהיה אנוס באותו כתב יד הראשון של מאתים ועשרים

גרושוש ואיך החזקנו את מעכ"ת לאנסי ואלמי חס לן לאחזוקי בהכי לרבנן אבל אמרנו דודאי שלא מדעתם נעשה האונס אלא על יד מי שדרכו לאנוס הס כי לא להזכיר ובמגלת סתרים אודיע על יד החכם השלם הדיין המצויין הרב כמה"ר חייא שלם נר"ו דברים שאין ראוי לפרסמם ומכל מקום גערנו בו ולא עשינו מעשה על פיו כאשר אכתו' בסמוך גם מה שכתבו דא"כ היה לו למסור מודעא כפי הדין לאו מילתא היא כאשר אוכיח בבואי לסדר טעם לכל הטענות גם מה שכתבו איך לא חששנו לכבוד הרב כמה"ר שמואל עדילה שבפניו היה סידור החשבון הא נמי מילי דמוליתא נינהו חדא דלעולם לא חשדנו את מעכ"ת והראיה שלא עשינו מעשה על פיו ומאי אולמיה דהרב יותר ממעכ"ת ועוד אף לפי סברת מעכ"ת שראוי להאמינו כיון שאינו נוגע בעדות וכי נביאים אנו שנעשה החשבון לפניו והלא אינו חתום כי אם בקיום שטרות בלבד ומכל מקום בין כך ובין כך לא עשינו מעשה להאמינו אבל חששנו מ"מ לקול המעפש את האויר ופשרנו דרך פשרה ולא חשדנו אדם מעולם ודברי האונס לא עליהו רמיא כנז"ל וכפי הנראה מכתב דברי מעכ"ת שרצונכם להטיל דברי מהתלות האונס עליכם ולסלקו ולהסירו מעל מי שדרכו לאנוס וליקרא דרבנן לא חששנו לדברים הללו אע"ג דבדעתו של הרש"ש היה לברר לפנינו ענין האונס לא הטינו אליו אזן ואל דיעות ישלם לאיש כדרכיו ומחשבותיו עוד ראינו שמעכ"ת שויין לן כשקרי על דבר הספרים המעוכבין שכתבנו שהם ממושכנים באפותיקי להר"י אישפריאל וכתבו מעכ"ת שקבלו עדות שם שאינם ממושכנים מי שמע כזאת מי ראה כאלה יעלה על הדעת דבאומד או כפי דבריהם כתבנו כן אם לא שראינו שטר מקויים ביד הר"י אישפריאל על הרש"ה כאשר כתבנו בכתב הקודם ועל קבלת העדות שנתקבל בפניכם הפך זה תמיהא לי מילתא טובא איך נתברר לאותם עדים שלא היו הספרים ממושכנים להר"י אישפריאל דאין לא ראינו ראייה גם מה שכתבו איך חייבנו קודם שמוע טענות מעכ"ת ואין חבין לאדם שלא בפניו מה אומר או מה אענ' לדברי' שאין בהם ממש והלא מעיקרא על יד מורשה של מעכ"ת עמד הרש"ש לדון עם המורשה הנז' ואחר שמוע טענותיה'

פּשרנו פּשרה ראשונה ולא חששנו לדבריו ותלונותיו כאש' כתבנו ואמנם אחר כך כשהוציא הכתב יד השני וחזר לערער ולדבר דברים שהיה אסור לשמעם וראינו רגלים לדבריו כאשר אכתוב לקמן כדי להשקיט להבת שלהבת המריבה אמרנו עת לעשות לה' לחתום פי שטן פּשרנו מילתא דשוּיא לכּם יותר ממנו כאשר אוּכּיח לקמן בבואי לסדר סדר טעם הטענו' ולהוציא הספרים מעכובן שהיו מעוכבין שלא כדין ומה שכתבו דאיך קבענו זמן למאן דלא הוי במתא הלא למעכ"ת לדעת שלא שכחנו מה שכתבנו וטופס כתב ששלחנו הרי הוא אצלנו כי כן דרכי לעשות להשיב שואלי דבר וזה נוסח כתבנו ששלחנו למעכ"ת ואם יעבור הזמן הקצוב ויהיה סירוב בדבר לבלתי בא עם הכתב יד ושטר פיטורין וכו'. דאומרנו ויהיה סירוב בדבר הוי לישנא יתירא די היה לנו לומר ואם יעבור וכו' אבל אומרנו ויהיה סירוב בדבר מבוארת היא כונתנו לומר שאם יעבור הזמן ולא תתנו גמר ויהיה מחמת סירוב בדבר מבלי טעם ודאי דאז לא נחדל מלמצוא אופן תקוה להעמיד הדין על כנו ולא יתענה דינו של בעל הספרים המעוכבין אצליכם שלא כדין ומכל מקום אף לפי סברת מעכ"ת בכל הדברים שכתבו אף על פי שהיה האמת אתם עם כל זאת לא היה מדרך המוסר לשלוח יד לשונם לדבר גבוהה גבוהה דכי היכי דלא קטלי קני באגמא אתון אנן נמי לאו קטלי קני באגמא אנן והיה מן הראוי להוכיח תוכחת מגולה מאהבה ואחר דברי תוכחתכם אם לא היינו משיבין עליהם כהוגן ונותנים טעם לדברינו אז היה ראוי לדבר ככה והיה ראוי ללמוד ממדבר קדמות אבל כפי הנראה דכיון דניתן רשות לספרא דדייני לכתוב כתב כאשר כלבבו ושליח יד לשונו ולא נתן מחסום לפיו ועליו דידיה סמכו רבנן לחתום מבלי קריאה והשגחה וכן לא יעשה כי גם לנו עשר ידות בהרחבת לשון אבל חס לן למיעבד הכי וראוי לנו להיות מן הנעלבין ואינן עולבין. ועתה אבא לכתוב סדר הטענו' וטעמם ומה שפּשרנו בתחל' ובסוף והדין דין אמת והכל מתוקן ומסוד' סדר נכון והנני מסדר כל דבר ודבר דבור על אפניו וטענות מעכ"ת ודברינו האמתיים אין בהם נפתל ועקש כבר כתבנו בכתבנו הקודם שכאשר עמדנו לפנינו הרש"ש עם המורשה הרש"ח

והוציא המורשה הנז' טופס כתב ידו של הרש"ש שנשאר חייב ממיצוי חשבון סך מאתים ועשרים גרושוש טען הרש"ש שכתב יד זה נעשה באונס וכפיה כי כל מה שנכנס בידו ממעות ההקדש של הישיבה חילקן לרבנן ותלמידיהון על פי סדר המקדישים שנתנו לו כח ורשות לחלק על ידו והראה אותו לנו בכתב אדומי וטען שמעכ"ת לא רצו לראות כתב המקדישים ולא העלו לו חשבון מה שנתן להספקת התלמידים וכפי חשבונו לא נשאר חייב כי אם עשרים גרושו"ש והיה רוצה לקיים בפנינו חתימות המקדישים שבאותו כתב ולא הטינו אליו אוזן שלא להוציא לעז ועוד טען שכאשר הלך לצידון אחר שעשה אותו כתב יד של קק"כ גרושזש /גרושוש/ שהיה באונס חזר לעשות חשבון בצידון עם ה"ר הר"ם טאמן וויתר מחשבונו ועשה כתב יד שני של ששים גרושוש בתנאי שישלח לו הכתב הראשון של קק"כ גרושוש ושזה נעשה על יד החכם השלם כמהר"ר בנימין לוי ז"ל והיה מופקד בידו כתב יד השני בתנאי זה ושאר כך בא במרמ' ולקח אותו מידו והאמין אותו שישלחנו לו הכתב יד הראשון ולא שלחו והיה הדבר קשה בעינינו איך אפשר שלקחו אותו מיד הרב ז"ל אם הופקד בידו בתנאי זה מ"מ מפני האמתלאות שנתן כאשר נכתוב בסמוך לא מצינו מה להשיב לו ואמנם עתה בבא כתבכם זה הותר לנו קושי זה וכל אותם התמיהות שתמהו מעכ"ת שהרי כתבו שהכתב יד זה של ששים גרושוש כתבו בצידון ומסרו ביד הרב כמה"ר בנימין הלוי ז"ל ובנו ומזמן לכתב יד זה שהיה בשלהי סיון שנת התכ"ח לא ידעו בו מעכ"ת עד בא החכם השר כמהר"ר שלמה לוי בנו של הרב ז"ל והביאו בידו למעכ"ת בתמוז שנת התל"ד ועתה יש לשאול למה זה עכב הרב הנז' כתב יד זה בידו שש שנים היה לו לשולחו תכף ומיד למעכ"ת אבל זה מורה שכתב יד זה נעשה והופקד ביד הרב ז"ל על התנאי הנזכר לעיל ובשנת התל"ד שבא החכ"ם כמהר"ר שלמה הנז' בנו של הרב ז"ל מצא כתב יד זה מונח בקופסא של אביו ולא ידע מן התנאי הביאו בידו ומסרו לפי תומו למעכ"ת לזכו' א"י והם דברים של טעם אלא שהרש"ש לא ידע ענין זה כי לא היה אז בעיר וחש' שנלקח מאת הרב ז"ל במרמ' כאשר כתב לנו עתה ואמנם האמתלאות שנתן הרש"ש

לדבריו תחלה הוא מאגרת השלוחה לו עם המורשה הנז' שהיה כתוב בה פעמים שלש ששים גרושוש ומלת ששים מחוקה עבר עליה הקולמוס וכתוב עליה ביני שיטי מאתים ועשרים גם מלת צידון מתוקנת וכתוב במקומ' צפת ובזה רבו תלונותיו באמרו שהכתב של קק"כ נתבטל מדעת מעכ"ת שנתברר להם האמת ונכתב ששים והמזייף זייף שלא מדעת מעכ"ת ומחק ותלה ביני שיטי מה שרצה גם הביא סמך לדבריו שמעכ"ת זה ימים שלחו לה"ח השלם הדיין המצויין כמה"ר חייא שלם נר"ו לגבות ממנו הכתב יד של ששים גרושוש ואם איתא שהכת' יד הראשון של קק"כ גרושוש היה בתקפו וחזקתו למה זה לא שלחו לגבות אותו בתחלה והוא הקודם בזמן ועל זה צווח ככרוכיא ולא אשגחן ביה אדרבא שתקנו אותו בנזיפה שלא להוציא לעז מה גם לפי שלא ראינו הכתב יד של ששים גרושוש וגם הרב הנז"י /הנז' / לא הוציאו מתחת ידו כי לא ידע מקומו איה ולכן לא קבלנו דבריו אף על פי שהאמתלאה שנתן מהכת' השלוח אליו במחקי*ם ותליות מורה כדבריו שלא נעשה מדעת מעכ"ת ותמהני על מה שטענו עתה שהאגרת הנז' היתה כתובה מתחל' אדעתא דששים משום דתפסת מועט תפסת ואחר שידעו שיש בידו לפרוע הקק"כ גרושוש שבא הרש"ח וסיפר מהספרים שהביא לצידון שהיו שוים יותר מזה הסך שאז מחקו מעכ"ת תיבת ששים ותלו ביני שיטי קק"כ כי לא היה לו שעת הכושר לסופר לכתוב אחרת הדור את ראו אם תשובה זו מספקת ותמיהא לי מילתא איך מפי קדושים יצאו דברים הללו וכי הסופר הוה חד כרעא אגודא וחד אמברא כשבאו לשלוח אגרת זו שלא היה יכו' להחליפה ועוד אף אם ת"ל שלא היה אפשר להחליפ*ה היה ראוי למעכ"ת לקיים המחקים והתליות בעת שבאו לחתום ומזה היה מתברר לנו שנעשה זה מדע' מעכ"ת אבל כשלא ראינו שום קיום אמרנו מוכחא מילתא שנעשה שלא מדעת מעכ"ת עוד תמיה' לי מילתא אם ע"פ הרש"ח נתאמ' למע"כ שהיה ספק בידו של הרש"ש לפרוע הסך הראשון והלא גם הוא אמר לכם בקול גדול קלא דלא פסיק שהספרים היו ממושכנין להר"י אישפריאל למה לא

האמנתם אותו גם בזה מה גם אחר שכתבנו למעכ"ת שראינו שטר מקויים מזה.

גם מה שכתבו מעכ"ת ז"ל וכי יאמרו שנאמן אדם בשבועה לומר פרעתי בכתיבת ידו היינו דוקא אם הוא מודה שהחוב הוא אמת אלא שטוען ליפטר בטענת פרעתי אמנם עכשו שהוא טוען דאנוס הוה אם כן הרי הוא מודה שלא פרע ושוב עכשו אינו נאמן בשבועה לומר דפרע הא למה זה דומה לאומר לא לויתי דכאומר לא פרעתי דמי עכ"ל על טענה זו אמרתי מאן יהיב לן מעפרא דרבנן בעלי התלמוד ונימלינהו לעיינין שאמרו ז"ל אין אדם רואה חובה לעצמו דבודאי טעות גמורה היא זו ולא ניתן ליאמר אפילו לטועים בדברי משנה כל שכן לרבנן סבוראי ויתבי ארעא דיש' דאזירא מחכים שהרי מה שאמרו האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי הוא מטעם שהוחזק כפרן שהרי כתב ידו שנתקיים בב"ד מכחישו ואנן סהדי שלוחה וכיון שהוחזק שקרן באמרו לא לויתי איך יאמר אחר כך פרעתי דאם לא לוחה היאך פרע ושוב אינו נאמן לומר פרעתי אפילו בשבועה אבל בב"ד שהרש"ש אומר אמת שזה כתב ידי אבל לא כתבתיו כי אם מפני האונס ודאי דנאמן בשבועה לומר דאנוס היה שהרי אם טוען אדם על כתב ידו שנתקיים בב"ד אמת כי הוא חתימתי אבל מעולם לא חתמתי על הודאת הלואה אלא שכתבתי וחתמתי בסוף המגלה ואפשר שמצאה זה וכתב עליה או שטוען אמנה היא מעולם לא לויתי הלואה זו פסק מוהר"י קארו ז"ל בסימן ס"ט שהוא נאמן בשבועה במגו דפרעתי כל שכן וק"ו היכא שמודה שהוא כתב ידו והודאתו של חוב זה אלא שמפני האונס הוכרח להתחייב דודאי נאמן הוא בשבועה מגו דפרעתי כשם שהוא נאמן לומר אמנה או שאר טענה הנז"ל וכן כתב הרב מוהר"א ששון ז"ל בסימן צ"ה יע"ש הגם שמצאתי להרב הגדול מוהר"י קאשטרו ז"ל בסימן ל"ז שנשאל על מי שהוצי' קבלת עדות על חבירו בעד אחד ובקנין שנתחייב לו סך מעות והלה השיב שאמת הדבר שנתחייב בקנין לתת לו הסך ההוא אלא שהיה באונס שהפחידו למסרו וטען שהוא נאמן בכך במגו שהי' וכול /יכול/ להכחיש

את העד ולישבע וגם עתה מזומן הוא לישבע שאנסו חבירו עד שהוכרח להתחייב בסך ההוא ושכנגדו השיב שלא אנסו כלל ולא הפחידו והשיב הרב ז"ל על זה שאין להאמין את זה שטוען שאנסו אפילו אית ליה מגו דהכחשת העד לומ' לא היו דברים מעולם ואפילו היה לו מגו דפרעתי דאחזוקי אינשי במוסרים לא מחזקינן דהא המוסר רשע גמור הוא ואין לו חלק לעה"ב והביא ראיה מההיא שכת' הרמב"ם ז"ל פ"ח מ"ה טוען והטור סימן קל"ג גבי כלים העשויים להשאיל ולהשכיר שאם טען ואמר גנובים הם ממני ולא יצא לו שם גניבה בעיר אינו נאמן לומר גנובים מגו דהשאלתים או השכרתים לך ועוד הביא ראיה מהר"ש ז"ל בספר כריתות בדיני מגו דלא אמרינן מגו להאמין מה שאינו רגילות ומייתי לה מעובדא דהנהו גנואי דאמרינן דלא מהימן לומר טעיתי במגו דפרעתי לפי שאין רגילות לטעות עד כאן ולכאורא נראה שחולק על ההיא תשובה דמוהר"א ששון ז"ל דלדידיה אין אדם נאמן לומר אנוס הייתי מגו דפרעתי אבל כד מעיינת שפיר לא דמי האי /דמוהר"י קאשטרו/ דמוהרי קאשטר לנדון דידן ולא להיא דמוהר"א ששון ז"ל דהכא בנדון דידן אינו אומר שאנסוהו לגזלו דמשוי להו רשיעי אלא שאנסוהו להודו' בחוב שכפי דעת' הוא חיי' מן הדין דהיינו שפשע במה שנתן להספקת התלמידים שלא מדעתם והוי מגו בדבר שרגילות לעשות כן שלא לחשב מה שלא ניתן מדעתם ואינם אונסים אותו כדי לגזלו אלא להוציא ממנו מה שהוא חייב מטעם פושע ולפי סברתו של הרש"ש אומר שאינו פושע לפי שהמקדישים הרשוהו כפי ראות עיניו וגם ההיא דמהר"א ששון ז"ל היא כיוצא בזה שבאונס שאנס שמעון את ראובן שהיה מונעו ומעכבו מלכת לדרכו הוא לפי שהיה נראה בעיניו של שמעון שהערל אמר אמת שנתן העופרת לראובן באותו מקום המיוחד כנז' שם בשאלה ולפיכך היה מעכב את ראובן מלכת לדרכו עד שיכתוב לו כתב יד הנז' שם שכשישבע הערל על סך הככרים שאמר שהוליק למקום המיוחד שישלם לו ראובן סך הככרים ההם א"כ הוי כאנסו עד שיודה לו על דבר שנראה בעיניו של שמעון שראובן חייב לו מן הדין אבל לא אנסו לגזלו איזה דבר בשאט בנפש אבל

באותו נדון של מהר"י קאשטרו ז"ל אף על גב דמתוך דברי השאלה לא אתברר לן אם היה מתכוין לאנסו כדי לגזלו כדי לקחת ממנו כפי דעתו ממון שהיה חייב מ"מ מתוך דברי התשובה אתה למד ממה שהביא ראייה מהרמ"ב ז"ל שאינו נאמן לטעון גנובי' דאחזוקי אינשי ברשיעי לא מחזקין גם מההיא דאין אומרים מגו בדבר שאינו רגילות משמע שטען שרוצה היה ראובן שיתחייב לו שמעון מבלי שום טעם ולגזילה קא מכוין וטען שהיה מפחידו לאנסו ולמסרו שלא מן הדין ולכן כתב הרב ז"ל דלהא לא צייתין ליה לשוויי אינשי ברשיעי ומוסרים דאין להם חלק לעה"ב לכן אינו נאמן בטוען אונס כזה אבל כשטוען שאינו מתכוין לגוזלו אלא לגבות ממנו מה שיראה לו בדעתו שחייב לו מן הדין ואונס אותו על כך בנ"ד נאמן בטענה זו לומר אנוס הייתי כמו שהוא נאמן לומר אמנה דהתם איכא למימר דמאי דמהמנין ליה באומרו אמנה הוי משום דבהכי לא משוי לשכנגדו גזלן שיש לתלות דלעולם בתורת אמנה באה לידו אלא שעתה כובש כתב יד זה ותובע בו משום דידוע בינו לבין קונו שיש לו ביד חבירו ממון ולא היה יכול להציל ממנו לכך עתה שבא כתב יד זה תחת ידו תובע לגבותו ואינו מתכוין בזה לגוזלו נמצא דלא משוו ליה גזלן כשאומר אמנה הוא בידך וחילוק זה מוכרח דאי לא תימא הכי מה לי אומר גנובים הם מה לו באמרו אמנה הוא דהא באמרו אמנה משוי ליה גזלן שבתורת אמנה בא לידו והוא עתה כופר ותובע בו אין לך גזלן גדול מזה ולמה יהיה נאמן לומר אמנה דמשוי לשכנגדו גזלן אלא ודאי מוכרח לחלק כנז' והכא נמי בנ"ד הוי כי כה"ג שטוען שאנסוהו לכתוב כת' יד זה ולא מיקרו בהכי גזלני' כנז"ל לפיכך יש להאמין את הרש"ש שאמר אנוס הייתי ובשבועה וכל זה לפום קושט' דדיני' אבל אנן לא עבדינן ביה עובדא אדרבא גערנו בו.

ומ"מ אעיקרא דדינא כפי דברי מעכ"ת שעשה מדעתו בלי רשות ולכן נראה למעכ"ת שראוי לחייבו ראוי היה לעשות העלמ' עין כיון שנתן ללומדי תור' לתלמידים דאם אין גדיים אין תישים ובעונותינו עינינו הרואות שהתלמידים מתנדנדים משם והולכי' נעים ונדים בראש כל

חוצות רעבים גם צמאים ואין כסות בקרה ומה' באי' אצלינו צועקים ואינם נענים רע עלי המעשה הטוב והישר היה שלא לפרסם דברים הללו.

ומה שכתבו מעכ"ת דלאו כל כמיניה לומר אנוס הייתי דא"כ הי"ל למסור מודעא הא נמי במחילה ממעכ"ת ליתא דלא אמרינן הכי אלא גבי זביני שאנסוהו למכור דאמרינן אגב זוזי גמר ומקני אם לא שמסר מודעא והכירו באונסו אבל בה"ג דנדון דידן גרע ממתנה דמתנה יהיב מדעתיה והכא בא להתחייב במה שבדעתו סובר שאינו חייב וכן כתב מהרמא"י ז"ל בחידושו לח"מ סי' ר"ה סעיף י"א דאם הודה בדבר שאינו חייב הוי כמתנה לכל דבר ובמתנה כתב מוהריב"ל ז"ל בח"ג סימן כ"ח וז"ל העולה מסוגית הגמרא פ' חזקת הבתים ומהפוסקי' דבזביני איצטריך תרתי דמס' מודע' ודידעינן באונסי' אבל אי ידעינן באונסי' ולא מסר מודעא זביני' זביני דאגב זוזי גמר ומקני וכן נמי אי מסר מודעא ולא ידעינן באונסיה לאו כל כמיניה לומר אנוס הייתי אבל במתנה אי מסר מודעא אף על גב דלא ידעינן באונסיה ואף על גב דקאמר דהוה ליה אונסא חדא ואשתכח שקרא אפילו הכי המתנה בטילה דבגילוי מילתא דבעלמא סגי וכן נמי אי איכא אונסא אף על גב דלא מסר מודעא המתנה היא בטילה ע"כ ודינין אלו הובאו בפשיטות בטור חשן משפט סימן ר"ה וכתב הב"י שם משם בעל העיטור דדוקא אנסוהו למכור גמר ומקני אבל אנסוהו לקנות לא אמרינן אגב אונסיה גמר וקני כדאמר מודה שמואל היכא דיהיב זוזי ע"כ והדברים נראים קל וחומר דאנסוהו לקנות אף על גב דלית לה פסידא לא גמר וקני מדמינן ליה למתנה כ"ש כשבא לחייבו במה שאינו חייב כפי דעתו וא"ת דהתם מיירי בדאיכא פסידא כגון שאנסוהו לקנות /לקנות/ ביותר משווי ליתא דהא אפילו במכר כד יהיב ליה פחות משווי לא אמרינן גמר ומקני כמבואר שם בארוכה ואני זה ימים בא מעשה לידי ודקדקתי כן מלשון הרמ"בם ז"ל שכתב בפ"י מ"ה מכירה ולקח דמי המקח ולא אמר ולקח הדמי' סתם אלא דמי המקח משמע כל שווי דמי המקח וכן נראה מלשון הרש"בם ז"ל

שכתב על ההיא דרב הונא דמתוך ייסורין גמר בלבו ומקני הואיל ואיכ' תרתי ייסורין ומתן מעות דלא מיפסי' מידי ומדקאמ' דלא מיפסיד מידי משמ' דדוק' כשנותן לו שווי דמי המקח וכבר הארכתי בזה במקומו ואין כאן מקום להאריך אם כן מעתה מוכרח לומר דכשאמ' בעל העיטור דוקא במכר וכו' אבל אנסוהו לקנות לא מיירי אלא אפילו אונסים אותו לקנות בשווי אם כן כ"ש כשבאין לחייבו דאין צריך מודעא וגרע ממתנה דמתנה יהיב מדעתיה וכאן מתחיי' שלא מדעתו אלא שבאונס מודה הוא ומתחייב ואין צריך למסור מודעא כל דידעינן באונסיה או יברר אונסו ואם לא יוכל לברר אונסו ישבע על כתיבת ידו שהיה באונס ויפטר מגו דפרעתי דנאמן בשבועה את כל זה ראיתי ונתון אל לבי שאם היינו מניחים את הרש"ש להתעצם בטענותיו ותלונותיו ושהיה בדעתו לברר אונסו ומדבר דברים שאסו' לשומען ושתקנו אותו בנזיפה האם מפני זה שלא הטינו אליו אוזן וכדי להשקיט המריבה נכנסנו בעובי הקורה ועשינו הפשר הראשון שכתבנו בתחלה שכל אחד יעמוד בשלו שמעכ"ת יטלו הספרים המעוכבין שם בעד כל מין תביע' וטענ' ככתוב בכתב הקודם התחת זאת היינו ראויים לשמוע את דברי האגרת הזאת האוגרת מה אומר ומה אענה וענין הפשר השני הנה נעשה על כי חם לבו של הרש"ש ושלח לרשיד והביא משם טופס הכתב יד של ששים גרושוש שנשתלח לגבו' ממנו הסך הנז' וגם הא' השלם הר' כמה"ר חייא נר"ו חיפש ומצ' גוף הטופס של הכתב יד עצמו השלוח אליו ממעכ"ת והוציא אותו בפנינו כאשר כתבנו כל זה בכתב הקודם וזמן כתב יד זה השני של ששים גרו' היה בשלהי סיון שנת התכ"ח וזמן כתב יד הראשון של הק"כ גרושוש היה קוד' לו בכסלו שנת התכח ויהי בהביאו כתב יד זה השני חזר לצעוק בייא ביי' על מה שהעברנו עליו את הדין והוזקקנו לישיב בחברת החכם השלם הרב כמה"ר חייא נר"ו לדון אותו וחזר המערער הזה בטענת האונס ושעכ"פ יברר אונסו ובראותנו האמת לאו' המוכיחו' הנז"ל והי' מחזי' בהם ובאנו להפך בזכות' של א"י לו' שמא בא לידו אחר זמן כתב יד הראשון מעו' אחרו' ומצוי חשבונו' הם הכתב יד השני של ששי' גרושוש ושני הכתבי יד הם

אמרתי אז נשבע שבוע' חמור' כנז' בכתבינו הקודם אז אמרנו כדי לבטל הקולו' המעפשי' את האוי' מוטב לפש' הדברי' וזהו הפשר שעשינו שהחמשים גרושוש שיש לו חוב על העיר שכתבנו נסחו בכתב הקודם שימחול אותו ומה שטענו מעכ"ת שאם אמת שלא נפרע למה לא גובה ממה שהיה בידו גם אלו דברים בטלים ואין זו תפיסה כי ככר /כבר/ ידענו שהם שני ענינים לא ראי זה כראי זה חוב של העיר של הכללות לחוד וחוב הספקת רבנן ותלמידיהון לחוד ואין מגבין מזו לזו באופן הרי חמשים גרושוש ועוד עשרים גרושוש שלקחו מעכ"ת מהרש"ח ומאה מאידיש מדמי ספרים ועשרים גרושוש שחייב לו הר"ם טמאן ועוד שלשים גרושוש מכלל הששים של הר"י אישפריאל הרי קכ"ג ושליש והר"י אישפריאל גם כן היה לו טענות ותביעות על הקדש צפת תו' עם היות שמעכ"ת כתבו שהיה עסק ביש מכל מקום שטר מקויים יש בידו ואין לנו עסק במה שנעשה מדעתכ' ופשרנו שכל חוב ותביעות שיש לשניהם על עיר צפת תו' בין מחו' כללי בין מחו' פרטי שימחלו אותו מחילה גמורה וחייבנו את הרש"ש לפייס להר"י אישפריאל על כל תביעותיו מכיסו באופן שלא ישאר לא' משניה' שום טענה ותביעה עוד לא בכלל ולא בפרט בתנאי שמעכ"ת יסירו עכוב הספרים אשר בצידון ויחזרו הספרים לבעלים ונראה בעינינו שכל זה היה לפני מן השורה לפי שאם היה מחזיק הר"ש בטענותיו ומברר אותם לא היה יוצא מחיובו כי אם בכתב יד של ששים גרושו' לבד וכל התביעו' /התביעו*ת/ הנז"ל היו במקומן והיה יוצא על כללות העיר כל אותם חייבים הנ"ל ואנו בהיותנו חוששין לפסידא דא"י וגם לקול התלונות הנוגעות למעכ"ת אמרנו בזה יחדלו הקולות ואיך תשימו עלינו אשם אחר כל זה חיי ראשי שהם דברים שאין הדעת סובלתן לשוויי לן כרשיעי וכדייני דחצצתא וטועין בדבר משנה אבל כפי הנראה שלא ירדו מעכ"ת לעומקן של דברים ואגב שטפיהו כתבו בחשבם שאין כאן מי שיכול להשיב אמרים נכוחים ועתה דעו לכם שטופס הכתב הקודם אשר שלחנו וכתב מעכ"ת השלוח אלינו עתה גם זה הקונטריס ההולך קדמ' פני מעכ"ת שלשתם מוצנעים ומונחים בידי למשמרת לאות להראות העמים

והשרים אם ירצו מעכ"ת לשלוח לקוסטנ' כאשר כתבו לנו הריני מוכן
מזמן לכל מקום אשר ירצו להרצות דברינו לפני כל יודעי דת ודין
ויכוחו בין שנינו ואם תחושו על כבוד התורה שלא לשלוח יד הלשון
עוד מוטב ועל כל פשעים תכסה אהבה את והב בסופה וה' ישפות
שלום לכלנו ועל דבר הפשר השני שנעש*ה אם רצונכם בפשרה הא'
מוטב ואם לאו על כ"פ הספרים יחזרו לבעלים שהם ממושכנים להר"י
אישפריאל ואם יש למעכ"ת תביעה וטענה על הרש"ש תהיה במקומה
עומדת אבל אודיע למעכ"ת שאם לא תסירו עכוב הספרים ויתעכבו
שם דעו וראו' שהר"י אישפריאל צועק ככרוכיא ולא ישקוט ולא ינוח
אותם ידעתם את האיש ואת שיחו ובכל מקום שימצא מעות הקדש
של צפת תו' חוששני שיעכבם ואין לאל ידינו לעכב על ידו ולפייסו
בדברים ריקים כי מלבד שהספרים הא' הם ממושכנים ובאפותיקי
בידו בעד חמשים ריאליש' שיויליאנוש ככתוב בשטר אלא שיש גם
בתוכם ספרים שאינם שלו והם מופקדי' בידו וצריך לפרוע דמיהם
לבעלים אשר על כן באתי לגלות אופן מעכ"ת והם יבחרו ולא אני ומה
שכתבו מעכ"ת שהיה ראוי לנו להפך בזכות א"י מעשינו הא' יוכיחו
גם הזמן יספיק להודיע אם אני מהפך בזכותם או לא ודי בזה כי אין
כונתי להאריך בדברי קנטורין וה' ישפות שלום נאם החותם בסדר
בריתי שלום שנת תז"ל כטל אמרתי לפ"ק פה מצרים. הצעיר. מרדכי
הלו'.